

Evaluatie van De Oversteek: De huiskamer en gebruiksruimte

Colofon

Titel: Evaluatie De Oversteek: de huiskamer en gebruikruimte
Opdrachtgever: Gemeente Helmond
Opdrachtnemer: Afdeling Onderzoek en Statistiek
Gemeente Helmond
Gooitske Marsman en Truus Ruys
Datum: oktober 2010

Conclusies

Van vrije inloop naar toegang op indicatie

Ongeveer 15 jaar geleden is op locatie De Oversteek een “inloopcentrum” voor harddrugsverslaafden uit Helmond en omgeving gestart. Mede onder invloed van het opzetten van een in pandige gebruikruimte en het aanscherpen van het toelatingsbeleid is De Oversteek intussen een voorziening waar nog slechts enkele tientallen harddrugsverslaafden uit Helmond toegang hebben. Lokale ervaringen, maar ook ervaringen elders in den lande hebben geleid tot aanpassingen van het beleid binnen de verslavingszorg. Deze ontwikkeling kan worden samengevat als “van vrije inloop naar een voorziening met toegang op indicatie van Novadic-Kentron”. Alleen harddrugsverslaafden met zeer grote afstand tot de maatschappij mogen nog gebruik maken van deze voorziening. Dit om te voorkomen dat de cliënten met een lichte of matige verslavings- en psychiatrische problematiek verder afglijden. Voor cliënten met een lichte of matige verslavings- en psychiatrische problematiek heeft Novadic-Kentron een ander ambulante aanbod.

Deze ontwikkelingen, het aanscherpen van de regels voordat een harddrugsverslaafde toegang heeft tot de gebruikruimte, vertalen zich in een teruglopend aantal mensen dat gebruik mag maken van de huiskamer en de gebruikruimte. Met de kleiner wordende doelgroep is ook het feitelijk gebruik als het aantal cliënten dat in de eerste helft van 2010 de dagopvang heeft bezocht (29) en het gemiddeld aantal cliënten dat er per dag komt (ong. 14 per dag) teruggelopen. 14 cliënten maken frequent gebruik van de dagopvang (3x per week of vaker). De gebruikruimte trekt gemiddeld zo'n 7 personen per dag en kent 6 frequente gebruikers. Iedereen die in de eerste helft van 2010 de huiskamer bezoekt heeft in dezelfde periode ook gebruik gemaakt van de gebruikersruimte, alleen ligt de bezoeksfrequentie hiervan lager.

Door de jaren heen wisselt de groep die gebruik maakt van de dagopvang en gebruikruimte iets. Sommigen zijn even uit beeld doordat zij in detentie zijn of in een andere vorm van opvang. Soms komen er personen bij die nog niet eerder in de Oversteek geweest zijn.

Perspectief op ontwikkeling levensterreinen zeer beperkt

De cliëntgroep die nu (nog) toegang heeft tot de dagopvang heeft te maken met ernstige verslavingsproblematiek en vaak is er ook sprake van andere psychiatrische stoornissen (multi-problematiek). Stabilisatie van drugsgebruik, beperking van gezondheidsschade en preventie van infectieziekten zijn voor deze doelgroep doelen waarvan gehoopt mag worden dat ze bereikt worden. Er zijn geen concrete cijfers over de mate waarin deze doelen bereikt worden, wel geeft Novadic-Kentron aan dat de stabilisatie o.a. blijkt uit het ontbreken van infectieziekten en er naast methadon beperkt wordt bijgekocht. Wel moet geconstateerd worden dat in vergelijking tot 2008 het aantal cliënten terugloopt en ook de frequentie waarmee zij komen. Dit betekent dat medewerkers van Novadic-Kentron de mensen minder in de gaten kan houden. Een essentieel aspect bij de zorg van deze doelgroep die zorg het liefst mijden.

De gemeente Helmond zou graag zien dat Novadic-Kentron met deze groep met een langdurige ernstige verslavings- en psychiatrische problematiek nog een stap verder zou gaan en dat de cliëntengroep op uiteenlopende levensterreinen ontwikkelingen laten zien. Dat deze groep met een zeer grote afstand tot de maatschappij nog veel stappen op bijvoorbeeld de participatieladder zullen maken is volgens de professionals veelal een stap te ver.

Voor elke cliënt houden medewerkers van Novadic-Kentron gedetailleerde dossiers bij. Hierin wordt ook opgenomen in hoeverre (sub)doelen die per cliënt worden gesteld, worden gerealiseerd. Het probleem is echter dat deze informatie niet zomaar te aggregeren is tot groeps cijfers die aangeven hoe veel beter of slechter het met de verslaafden die de Oversteek bezoeken gaat op de verschillende levensterreinen. Wel werkt Novadic-Kentron aan een outcome-maat die eind van het jaar gereed moet zijn. Mogelijk is daarna meer te zeggen.

Zorgplansystematiek in werking

Sinds 2007 heeft Novadic-Kentron de zogenaamde zorgplansystematiek ingevoerd. Enerzijds betekent dit dat het de bedoeling is dat een cliënt met de arts een plan opstelt over hetgeen er in de komende periode bereikt moet worden en hier minimaal 2x per jaar over praat. Tijdens de dagelijkse werkzaamheden houden de medewerkers van Novadic-Kentron voor elke cliënt een dossier bij, dat ook dient voor de werkoverdracht. Op deze wijze kunnen ontwikkelingen op individueel niveau goed gevolgd worden. Voor en met alle cliënten is een zorgplan opgesteld, maar nog niet alle cliënten hebben het zorgplan ook daadwerkelijk ondertekend, desondanks zijn zij wel in de (behandel)systematiek opgenomen. De aversie tegen contracten zou hierbij een rol spelen.

Minder overlast

Bij de start van de dagopvang en later de gebruiksruijme speelde overlastbestrijding in de openbare ruijme mede door het terugdringen van illegaal drugsgebruik in de openbare ruijme een belangrijke rol. Zoals ook voorgaande evaluaties duidelijk werd, zijn deze doelstellingen gerealiseerd. De overlast door drugs(gebruik) liep beduidend terug.

Tot slot

Kijkend naar de landelijke ontwikkelingen (de komst van de hostels voor drugsverslaafden), de steeds beperktere doelgroep die nog naar de dagopvang en de gebruiksruijme van De Oversteek komt en de afspraken in het Stedelijk Kompas is het de vraag of een ander aanbod van opvang voor deze specifieke groep drugsverslaafden niet meer passend is. Daarbij moet wel gezegd worden dat uit ervaringen in andere gemeenten blijkt dat hostels niet zonder meer de uitkomst zijn. Het is lastig een goede plek te vinden, waar de hostel door buurtbewoners geaccepteerd wordt (NIMBY-effect) en ook zijn er aan de financiële kant (o.a. AWBZ-financiering) verschillende ontwikkelingen gaande waardoor nog moet blijken wat op termijn mogelijk is. In ieder geval zijn de partijen het eens dat De Oversteek zowel voor de Helmondse samenleving als ook voor de zwaar verslaafden zijn nut bewijst.

Inhoud

Conclusies	1
1. Inleiding	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Vraagstelling	1
1.3. Ontwikkelingen in registratie van drugsoverlast	1
1.4. Ontwikkelingen binnen De Oversteek.....	1
1.5. Aanpak evaluatie	2
1.6. Opzet	2
2. Gebruik van De Oversteek	3
2.1. Voor wie is De Oversteek bedoeld	3
2.2. Aantal bezoekers	3
2.3. Intensiteit van het gebruik.....	4
2.4. Frequentie van het gebruik	5
2.5. Conclusie gebruik	5
3. Drugsoverlast in de openbare ruimte	7
3.1. Meldingen bij de politie	7
3.2. Meldingen m.b.t. De Oversteek	7
3.3. Conclusies overlast.....	7
4. Effecten voor cliënten De Oversteek.....	9
4.1. Zorgplansystematiek.....	9
4.2. Gezondheid.....	9
4.3. Levensgebieden.....	11
4.4. Criminaliteit	13
4.5. Veiligheid in De Oversteek	13
4.6. Conclusie	14

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Sinds de jaren negentig vindt in de dagopvang voor drugsverslaafden plaats in De Oversteek. Dit wordt ook wel de huiskamer genoemd. Sinds 2004 is er ook een gebruikruimte in De Oversteek. Sinds de opening van de dagopvang heeft Onderzoek en Statistiek van de gemeente Helmond meerdere keren geëvalueerd of de doelstellingen van De Oversteek worden gerealiseerd. De laatste evaluatie heeft plaatsgevonden in 2008. In dit jaar heeft de Raad besloten de faciliteiten in De Oversteek 2 jaar voort te zetten en in 2010 opnieuw een evaluatie te laten plaatsvinden mede op basis waarvan tot voortzetting van De Oversteek kan worden besloten.

1.2. Vraagstelling

De doelstellingen van De Oversteek luiden:

1. Overlastbestrijding in de openbare ruimte door drugsgebruik
2. Tegengaan van illegaal drugsgebruik in de openbare ruimte
3. Stabilisatie van drugsgebruik, beperking van gezondheidsschade en preventie van infectieziekten
4. Ontwikkeling van de verslaafden op verschillende levensterreinen.

De eerste twee doelstellingen betreffen het effect van De Oversteek op de Helmondse samenleving (doelstelling 1 en 2). Tevens is bij het openen van de dagopvang en ook de gebruikruimte gesteld dat er ook in de directe omgeving van De Oversteek niet meer overlast ervaren mag worden.

Doelstelling 3 en 4 gaan over het effect van De Oversteek op de gezondheid en leven van de verslaafden. De monitoring en evaluatie van deze doelstellingen staan centraal in deze notitie.

1.3. Ontwikkelingen in registratie van drugsoverlast

De eerste twee doelstellingen die met name betrekking hebben op de hinder en overlast die de samenleving mogelijk van drugsgebruik(ers) hebben, zijn niet meer op een vergelijkbare wijze als de eerste evaluaties in beeld te brengen. Daarbij speelt een rol dat om de overlast in beeld te brengen, gebruik is gemaakt van de registraties van de Politie Zuidoost-Brabant. Eind 2008 heeft de politie Zuidoost-Brabant een nieuw registratiesysteem in gebruik genomen. Een logische tijdreeks met betrekking tot overlast van drugs/medicijnen (oude code 553) en nieuwe code (E38) overlast drugs is niet te maken.

In kwalitatieve zin, door de betrokken partijen, kan er wel wat over de ontwikkelingen worden gemeld.

1.4. Ontwikkelingen binnen De Oversteek

Zo'n 15 jaar geleden begon op locatie De Oversteek een inloopcentrum voor harddrugsverslaafden uit Helmond en omgeving. Mede onder invloed van het opzetten van een inpandige gebruikruimte uitsluitend voor harddrugsverslaafden uit Helmond, is De Oversteek intussen een voorziening waar nog slechts enkele tientallen harddrugsverslaafden uit Helmond toegang hebben. Daarbij is de doelgroep waarvoor De Oversteek bestemd is, aangescherpt. De Oversteek is bestemd voor de groep verslaafden die een grote afstand tot de maatschappij hebben en waar hun situatie als extreem problematisch kan worden beschreven. Veelal is er naast een harddrugsverslaving ook sprake van psychiatrische problematiek. Het betreffen chronisch verslaafden met dagelijkse methadonverstrekking.

Daarnaast wordt er actiever ingezet om harddrugsverslaafden naar de juiste hulpverlening toe te leiden of andere vormen van zorg en/of begeleiding bij Novadic-Kentron of andere instellingen.

Binnen De Oversteek is in 2008 het activiteitenaanbod onder de loep genomen. Vanaf 2009 wordt er met een groep dagelijks gekookt, zijn er computers geplaatst en wordt er computerles en instructie gegeven (jaarverslag Novadic-Kentron).

Sinds 2007 voert Novadic-Kentron de zorgplansystematiek in. Dit betekent dat in principe met alle cliënten afspraken gemaakt worden over eventuele behandeling en afspraken op verschillende levensterreinen. Ook met cliënten die gebruik maken van De Oversteek worden zorgplannen gemaakt. Sinds 2010 mogen enkele cliënten die de dagopvang bezoeken binnen De Oversteek ook alcohol gebruiken. Dit zijn multi-gebruikers (drugs en alcohol) die op deze wijze niet meer op straat drinken en meer zichtbaar worden voor de hulpverleners. Met hen wordt dan ook een zorgplan opgesteld.

1.5. Aanpak evaluatie

Om het effect van De Oversteek op de gezondheid en het leven van de verslaafden in beeld te krijgen is gekeken naar de volgende onderwerpen:

- Het gebruik en bereik van De Oversteek (bezoek en gebruik huiskamer en gebruikruimte)
- Activiteiten (georganiseerde activiteiten en deelname)
- De (ontwikkeling op de) verschillende levensterreinen
- Criminaliteit (hoeveel cliënten hebben contact gehad met politie)

Novadic-Kentron heeft de gegevens voor de evaluatie aangeleverd.

1.6. Opzet

In hoofdstuk 2 volgt het gebruik van de voorzieningen in De Oversteek, de Huiskamer (dagopvang) en de gebruikruimte. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de gezondheid en de (ontwikkelingen op de) verschillende levensterreinen, zoals wonen, sociale participatie en inkomen. Tot slot volgen in hoofdstuk 4 de belangrijkste conclusies.

2. Gebruik van De Oversteek

2.1. Voor wie is De Oversteek bedoeld

In hun beleid maakt Novadic-Kentron onderscheid in een viertal zorgprogramma's voor cliënten met harddrugs/opiaten als primaire problematiek. Dit betreffen:

- zorgprogramma 1 lichte tot matige verslaving: kort protocollair aanbod
- zorgprogramma 2 matige verslavings- en psychiatrische problematiek: samengesteld aanbod
- zorgprogramma 3 ernstige verslavingsproblematiek en redelijk te stabiliseren psychiatrisch problematiek: intensief stabiliserend en steunend aanbod
- zorgprogramma 4 langdurige ernstige verslavings- en ernstige psychiatrische problematiek. Integratief aanbod en complexe interventies.

De cliënten die gebruik maken van de dagopvang van De Oversteek (en de gebruikruimte) komen met name uit zorgprogramma 3. Cliënten uit zorgprogramma 1 en 2 mogen sinds 2007 geen gebruik meer maken van het aanbod in De Oversteek. Belangrijkste reden hiervoor is dat deze cliënten nog enige mate van integratie of geheel geïntegreerd zijn in de samenleving (bijv. door werk). Om te zorgen dat deze cliënten niet verder in de drugscène afzakken, worden zij gescheiden van de cliënten die wel op De Oversteek worden behandeld.

Cliënten uit zorgprogramma 3 en 4 kunnen in aanmerking komen voor de dagopvang in De Oversteek. Zij hebben daarbij wel een medische indicatie nodig. Afhankelijk van de afspraken in het zorgplan en een medische screening mogen bezoekers aan de dagopvang gebruik maken van de gebruikruimte.

Er zijn 30 dagopvangplaatsen op De Oversteek. De Oversteek is 5 dagen per week, 7,5 uur per dag, open (uitgezonderd feestdagen).

2.2. Aantal bezoekers

Na 2004 nam het aantal Helmondse cliënten bij Novadic-Kentron met opiatengebruik als primaire problematiek toe van 88 tot 109 in 2007. Nu in 2009 is het aantal weer gezakt tot 88. Het aantal in de regio blijft het aantal redelijk stabiel.

Aantal ingeschreven cliënten met als primaire problematiek harddrugs/opiaten gebruik

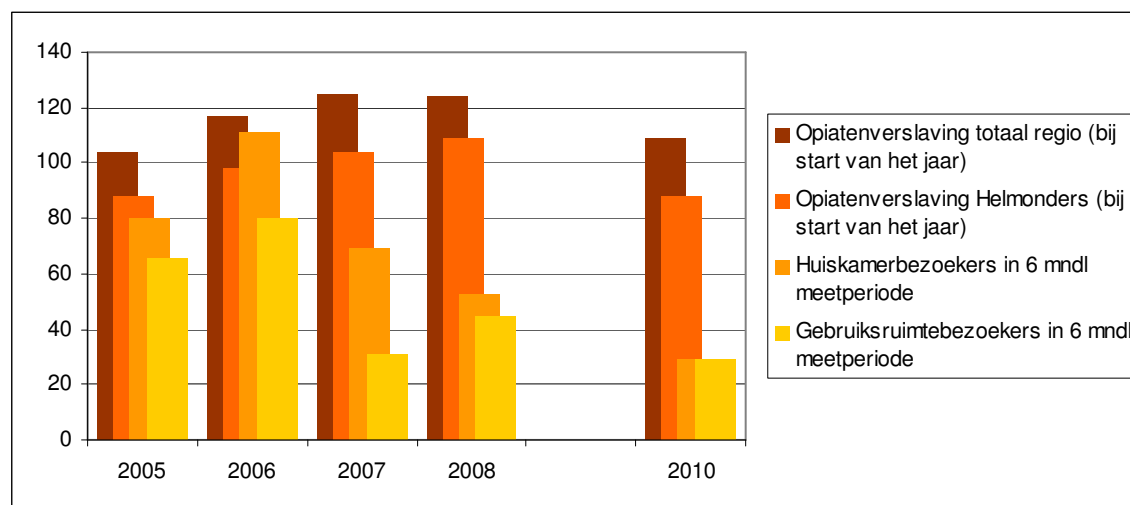
	2004	2005	2006	2007	2009
Helmond	88	98	104	109	88
Regiogemeenten	16	19	21	15	21
Totaal	104	117	125	124	109

Bron: Jaarverslag Novadic-Kentron (2004, 2005, 2006, 2007, 2009)

Medio 2010 hebben 47 cliënten een pasje voor de dagopvang bij De Oversteek. Alle 47 hebben toegang tot de gebruikruimte. In 2008 betroffen dit 53 cliënten, waarvan 45 toegang tot de gebruikruimte hadden.

Niet alle mensen met een pasje voor de huiskamer en de gebruikruimte maken ook daadwerkelijk gebruik van deze opvang mogelijkheden. Het aantal cliënten dat gebruik mag maken van de huiskamer en gebruikruimte is sinds 2007 gedaald door de aanscherping van de criteria. Het feitelijk gebruik van de huiskamer en ook de gebruikruimte loopt sinds 2007 terug.

ingeschreven cliënten met als primaire problematiek harddrugs/opiaten gebruik en gemiddeld gebruik van De Oversteek

Ruim de helft van de cliënten die dit jaar naar De Oversteek gekomen zijn (gebruiksruimte en huiskamer), behoorden bij een voorgaand onderzoek ook tot de groep die naar de gebruiksruimte kwamen. De overigen hebben in eerdere periodes geen gebruik gemaakt van de gebruiksruimte of de huiskamerfunctie van De Oversteek. Om diverse redenen, zoals detentie of naar een opvanghuis, komen potentiële gebruikers soms een periode wel en soms een periode niet in de dagopvang en gebruiksruimte. Cliënten, bijvoorbeeld die in detentie zitten, blijven niet altijd als (potentiële) bezoeker van de dagopvang en/of gebruiksruimte geregistreerd staan. Dit betekent dat de groep cliënten in 2008 deels een andere samenstelling kent dan in 2010. Vanuit de beschikbare gegevens is het niet af te leiden waar de cliënten die in 2008 wel op de lijst stonden en anno 2010 niet terecht zijn gekomen. Hetzelfde geldt voor de meeste cliënten die in 2010 wel op de lijst staan, maar in 2010 niet in de dagopvang en/of gebruiksruimte komen. Van sommigen is bekend dat zij in detentie zitten of in een andere opvangsituatie zitten.

Cliënten Helmond met indicatie voor de gebruiksruimte in locatie De Oversteek

Totaal cliënten 2009-2010	w.v.	Gebruiksruimte bezocht in de periode 2007-2008	
		ja	nee
Ja	29	18	11
Nee	18	6	12
Totaal*	47	24	23

* 1 cliënt is in verband met diens overlijden buiten dit overzicht gehouden.

2.3. Intensiteit van het gebruik

Met een openstelling op werkdagen en rekening houdend met landelijke feestdagen, is De Oversteek in de eerste vijf maanden van dit jaar 110 dagen open geweest. Het aantal bezoekende cliënten aan de dagopvang is door de bank genomen behoorlijk stabiel. In februari is er een lichte daling naar een gemiddelde van 11 bezoekende cliënten per dag, meestal zijn er rond de 14 per dag.

Het bezoek aan de gebruiksruimte is toegestaan voor alle bezoekers van de dagopvang. De cijfers tonen dat niet elk bezoek aan de dagopvang automatisch gepaard gaat met harddrugsgebruik in de gebruiksruimte.

Ook het gebruik van de gebruikruimte ligt in de maand februari, met een overall gemiddelde van 5 bezoekers per dag, laag.

Gemiddeld aantal cliënten per dag in de dagopvang en de gebruikruimte, 2006 – 2008 – 2010

		januari	februari	maart	april	mei	juni	juli
dagopvang	apr-sep 2006	24	25	30	33	28	22	29
	1 ^e helft 2008	25	23	25	25	20	22	20
	1 ^e helft 2010	14	11	14	14	15	--	--
gebruiksruimte	apr-sep 2006	9	7	14	13	14	12	12
	1 ^e helft 2008	12	9	12	13	8	10	9
	1 ^e helft 2010	6	5	9	10	8	--	--

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapporten gebruikruimte; -- geen gegevens bekend

Ten opzichte van 2008 zien we ook een terugval in het gebruik van de dagopvang en gebruikruimte. In het jaarverslag 2009 van Novadic-Kentron worden enkele redenen genoemd waarom het aantal cliënten dat gebruik maakt van de dagopvang en gebruikruimte terugloopt:

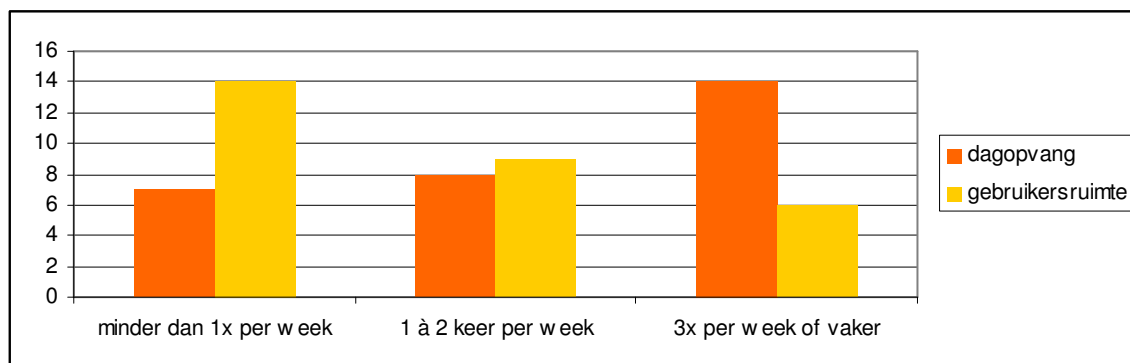
- 1) een aantal cliënten verblijft in detentie;
- 2) een aantal is doorverwezen naar andere vormen van zorg en/of begeleiding bij Novadic-Kentron of een van de ketenpartners;
- 3) voor een aantal cliënten werkt de zorgplansystematiek drempelverhogend.

Deze groepen zijn qua aantal niet te kwalificeren.

2.4. Frequentie van het gebruik

Van de 29 bezoekers aan De Oversteek in de periode januari-mei 2010 heeft bijna de helft de huiskamer gemiddeld 3x per week of vaker bezocht. Ongeveer een kwart bezoekt de huiskamer gemiddeld minder dan 1x per week. De gebruikruimte wordt minder intensief gebruikt. De helft van de bezoekers aan De Oversteek bezoekt de gebruikruimte gemiddeld minder dan 1x per week.

Frequentie van gebruik van De Oversteek in de periode januari-mei 2010

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

2.5. Conclusie gebruik

In de periode 2005 – 2008 is het aantal cliënten dat gebruik mocht maken van de huiskamer op De Oversteek teruggelopen door een verscherping van het toelatingsbeleid. De verslaafden met een lichte en matige verslaving vallen onder het ambulante zorgaanbod. Ook in 2010 lijkt het aantal cliënten dat beroep mag doen wat terug te lopen. Het feitelijk gebruik, zeker van de dagopvang, is ook teruggelopen.

Tot slot moet opgemerkt worden dat er een zekere mate van dynamiek zit in de groep die gebruik mag maken van de dagopvang en/of de gebruikruimte. Dit betekent dat de groep in 2010 deels uit personen bestaat die in 2008 niet op De Oversteek kwamen en dat er in 2010 mensen komen die er in

2008 niet kwamen. Op basis van de beschikbare gegevens is niet te achterhalen waar die cliënten zijn, maar gedacht moet worden aan detentie en andere vormen van opvang.

3. Drugsoverlast in de openbare ruimte

Een dagopvang en gebruikruimte als bij De Oversteek heeft duidelijk als doel de overlast door drugs in de openbare ruimte te verminderen. Daarbij is bij het openen van de dagopvang en ook de gebruikruimte gesteld dat er ook in de directe omgeving van De Oversteek niet meer overlast mag worden ervaren.

3.1. Meldingen bij de politie

Eind 2008 is de politie overgegaan naar een nieuw registratiesysteem. Hierdoor is een logische tijdreeks met betrekking tot overlast van drugs/medicijnen (oude code 553) en nieuwe code (E38) overlast drugs is niet te maken.

In de periode 1998 -2008 liep de overlast van drugs/medicijnen onder invloed van de dagopvang voor drugsverslaafden en later de gebruikskamer duidelijk terug (zie *Verslaafdenzorg in Helmond*, O&S 2008). Deze teruggang was zowel in het gebied rondom De Oversteek als het overige centrum deel als de rest van Helmond zichtbaar. Deze tijdreeks kan door de nieuwe registratie niet verder worden doorgetrokken.

Uit een gesprek met de politie wordt duidelijk dat er wat betreft de overlast van harddrugverslaafden weinig verandert en stabiel laag blijft. Bij de handhaving is het voor de politie belangrijk dat zij deze doelgroep ergens heen kunnen verwijzen als zij in de openbare ruimte gebruiken.

3.2. Meldingen m.b.t. De Oversteek

Evenals in de vorige rapportage is gemeld, hebben zich in de afgelopen periode ook geen klachten voorgedaan die aanleiding gegeven hebben om de begeleidingscommissie in het Oversteekgebied (bestaande uit onder meer vertegenwoordigers van Novadic-Kentron, GGD, politie, bewoners, bedrijven en gemeente Helmond) nieuw leven in te blazen.

3.3. Conclusies overlast

Wat betreft het verminderen van de overlast in de openbare ruimte heeft de dagopvang en gebruikruimte een duidelijke functie. De overlast van drugs is beperkt.

4. Effecten voor cliënten De Oversteek

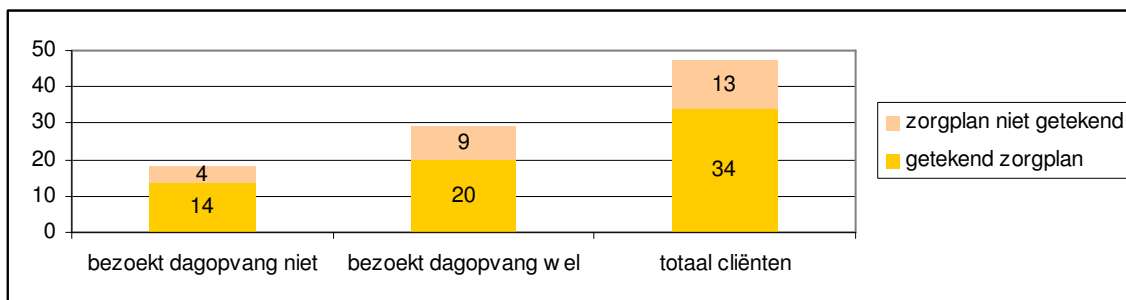
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de dagopvang in De Oversteek op gezondheid en verschillende levensgebieden van de gebruikers er van. De gegevens zijn afkomstig uit de zorgplannen en zijn gebaseerd op het oordeel van een arts/verpleegkundigen van Novadic-Kentron.

4.1. Zorgplansystematiek

In theorie zou Novadic-Kentron met alle cliënten die toegang hebben tot De Oversteek een zorgplan maken. Hiermee zijn zij in 2007 gestart. In 2010 beschikken 34 cliënten over een zorgplan, 13 cliënten hebben het zorgplan nog niet ondertekend. Naast de zorgplannen wordt er van alle cliënten die De Oversteek bezoeken een dossier bijgehouden. In deze dossiers wordt alles wat relevant is voor de behandeling geregistreerd. Dit zijn redelijk gedetailleerde dossiers die weergeven dat cliënten zijn geweest, hoe het gaat, welke bijzonderheden er zijn etc. Op de werkvloer wordt dit ook gebruikt voor de werkoverdracht.

De groep die zijn zorgplan niet wil tekenen, is de groep die moeilijk te prikkelen is om tot zorg te komen. Met deze personen zijn wel mondelinge afspraken die wel op papier staan maar niet ondertekend zijn door de cliënt.

Bezoek aan De Oversteek en getekend zorgplan

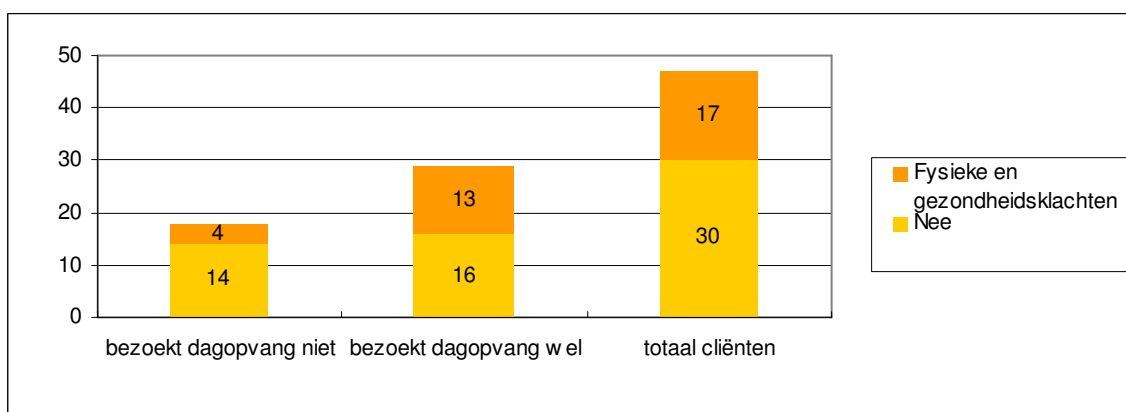

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

4.2. Gezondheid

Bijna een derde van de cliënten die behoren tot de doelgroep van De Oversteek heeft fysieke en gezondheidsklachten. Cliënten die De Oversteek wel bezoeken, hebben vaker fysieke en gezondheidsklachten dan de cliënten die De Oversteek niet bezoeken.

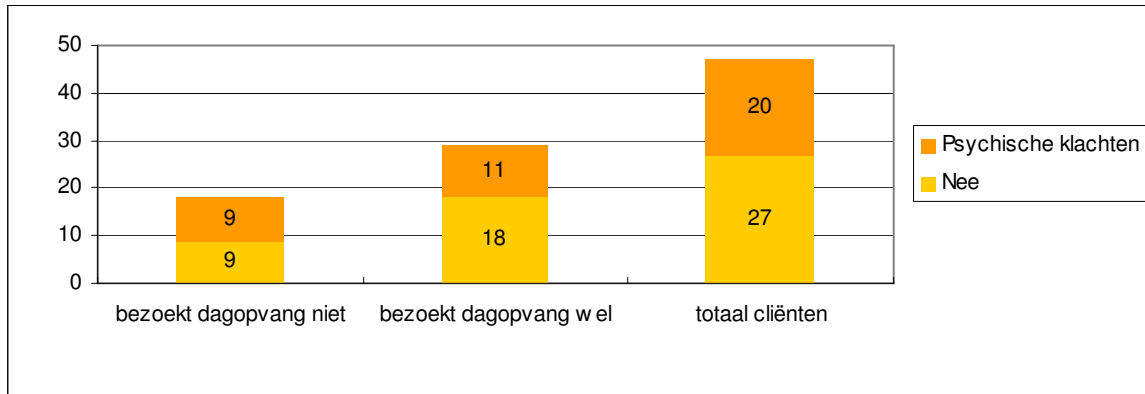
Bezoek in 2010 aan De Oversteek en fysieke en gezondheidsklachten

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

Het merendeel van de cliënten zegt geen last te hebben van psychische gezondheidsklachten. Cliënten die gebruik maken van de dagopvang zeggen minder vaak psychische klachten te hebben dan degenen die de dagopvang niet bezoeken. Opgemerkt moet worden dat het hier om zelfrapportage gaat. Cliënten worden niet gediagnosticeerd volgens DSMIV, maar uit onderzoek is bekend dat 85% van verslaafden naast de verslaving nog een andere psychiatrische en/of persoonlijkheidsstoornis heeft.

Bezoek aan De Oversteek en last van psychische klachten volgens cliënt zelf

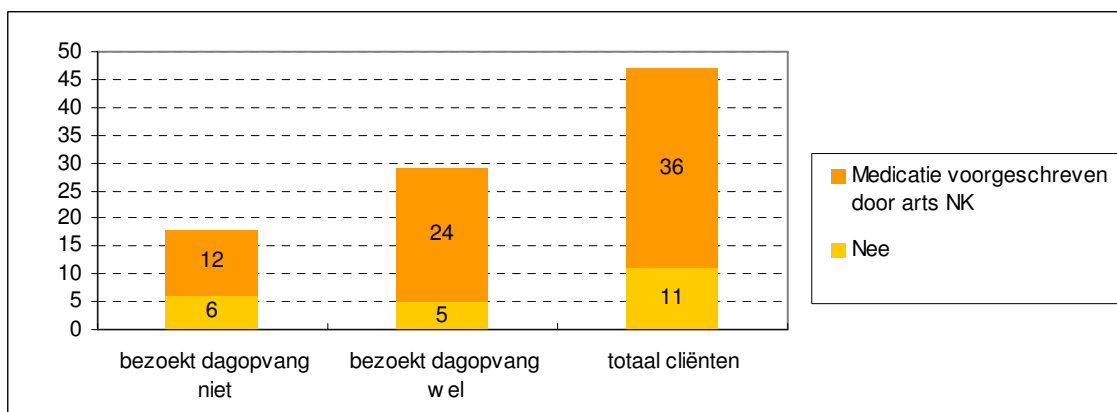

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikersruimte.

In 2010 hebben 22 van de 47 cliënten die toegang hebben tot De Oversteek noch fysieke, noch psychische klachten. In 2008 waren dit 20 van de 55. Daarmee varieert het aandeel met klachten nauwelijks over de twee meetmomenten. 12 personen hebben zowel last van fysieke als ook psychische klachten.

Het merendeel van de cliënten krijgt door een arts van Novadic-Kentron medicijnen voorgeschreven. Dit kan ook methadon betreffen, maar er moet ook gedacht worden aan vitamines, antipsychotica en medicijnen m.b.t. ADHD. Gestimuleerd wordt dat verslaafden bij (somatische) klachten met name naar zijn huisarts gaat. Medicatie wordt vaker bij cliënten die De Oversteek bezoeken dan degenen die De Oversteek niet bezoeken voorgeschreven. Maar de cliënten die de Oversteek niet bezoeken maken veelal wel gebruik van ander aanbod van Novadic-Kentron.

Bezoek aan De Oversteek en door arts Novadic-Kentron voorgeschreven medicatie

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikersruimte.

4.3. Levensgebieden

Novadic-Kentron heeft voor de levensgebieden wonen, sociale contacten en werk en activiteiten ladders ontwikkeld waarmee de situatie van de cliënten in beeld gebracht kan worden. Er heeft een eerste meting in 2008 plaats gevonden.

Aangezien we de gegevens voor 2008 niet op cliëntniveau beschikbaar hebben kunnen we niet aangeven hoeveel cliënten er in 2010 voor- of achteruit zijn gegaan. Dit mede doordat de groep in 2008 en 2010 niet geheel uit dezelfde mensen bestaat (zie hoofdstuk 2).

Wonen

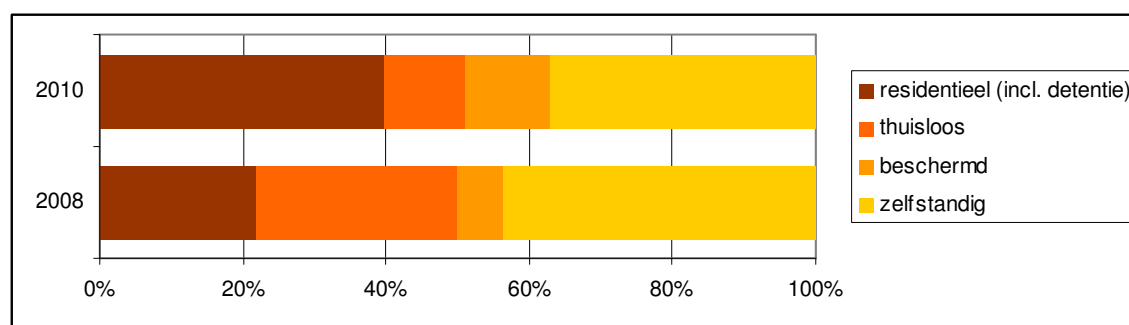
In 2008 is een woonladder voor de cliënten van De Oversteek gecreëerd. Deze ziet er als volgt uit:

	2008	2010
Straat (structureel)	0	
Zonder verblijfadres		2
Dag- en nachtopvang	8	11
Geen vaste woon- of verblijfplaats, wisselende slaap- of verblijfplaats	1	4
Inwonend bij vrienden/kennissen	4	3
Inwonend bij familie	9	2
Beschermd wonen		1
Begeleid wonen		1
Kamer (voorzieningen delen)	3	3
Caravan		1
Huurhuis/appartement/studio	20	15
detentie		4
	45	48

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

Het lijkt er op dat de groep die in 2010 behoort tot de doelgroep op De Oversteek wat minder vaak zelfstandig woont en wat vaker dakloos is. Tellen we de daklozen en thuislozen samen op dan is deze groep even groot gebleven. Vanuit Novadic-Kentron wordt bij deze resultaten de nuancering gemaakt dat de definities van de woonladder niet scherp zijn. Een caravan kan ook een marginale vorm van wonen zijn.

Woonladder

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

Werk en activiteiten

Bij de algemeen gehanteerde arbeidsladder c.q. re-integratieladder vallen alle cliënten van de dagopvang van De Oversteek in de onderste trede *zorg – begeleiding naar werk is (nog) niet mogelijk. Begeleiden naar organisaties die maatschappelijke / medische zorg aanbieden*. Vervolgstappen in deze ladder zijn:

- trede 2. maatschappelijke participatie: begeleiding met als doel mensen werkelijk activeren. Problemen aanpakken, werkervaring op doen, beginnend bij verlaten isolement van eigen (woon)situatie.
- trede 3. arbeidsactivering: begeleid richting ontwikkeling van werknemersvaardigheden, motivatie, discipline, basis beroepsvaardigheden, opdoen van werkritme.
- trede 4. arbeidstoeleiding: begeleiding door in contact brengen met beschikbare en geschikte vacatures, training, sollicitatievaardigheden, stage, proefplaatsing.
- trede 5. werk: begeleiding richting regulier betaald werk, bieden van nazorg
- trede 6. zelfstandig werk: geen begeleiding.

Voor de doelgroep van De Oversteek is een activiteitenladder gemaakt op basis van de participatie van de cliënten aan activiteiten die als Basiszorg worden aangeboden. Deze activiteitenladder ziet er als volgt uit:

	2008	2010
Geen activiteiten, daginvulling is geheel gericht op middelengebruik; ook geen communicatie onderling*	19	0
Basaal vermaak op locatie, sociale omgeving hulpverleners en medeciënten	20	4
Activiteiten op locatie, zoals koken en opruimen	6	29
Sociale activering, onder begeleiding buiten locatie werkzaamheden verrichten => op De Oversteek is geen aanbod sociale activering	n.v.t.	12
	N= 45	N = 45

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruiksruimte. *Het gaat dan uitsluitend om de trits van koffie, brood en methadon; geen activeringsprogramma.

Afgelopen jaar heeft Novadic-Kentron meer geïnvesteerd in de activiteiten die plaatsvinden in De Oversteek (o.a. koken). Hierdoor zijn er veel meer mensen die hier wel eens aan mee doen. Daarnaast zijn de professionals meer attent op aanbod bij andere partijen, zoals bij SMO. Zij sturen hier meer op en proberen de cliënten hiervoor te enthousiasmeren.

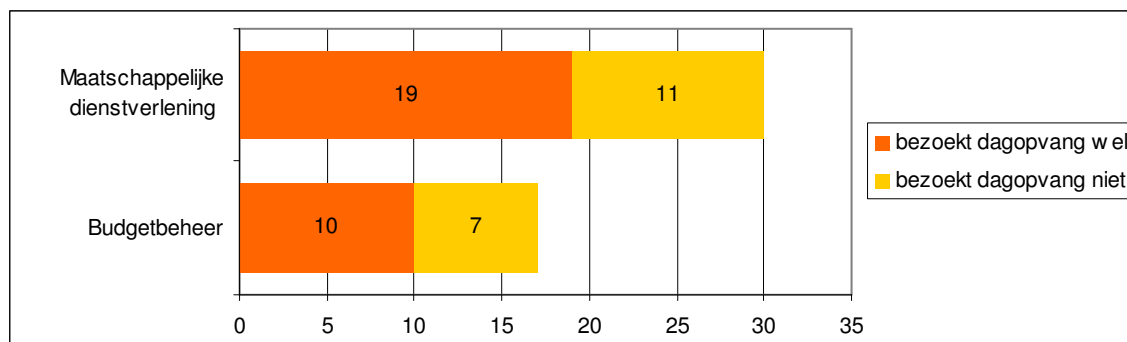
Inkomen

Wat betreft het inkomen is de inkomensbron van cliënten van De Oversteek in beeld gebracht. Dit geeft het volgende beeld

	2008	2010
Geen inkomen	0	8
Sociale dienst, bijstandsuitkering	30	21
WAO, deels of volledig arbeidsongeschikt	10	12
Loondienst, inkomen uit regulier werk	0	5
Zelfstandige, inkomen uit eigen bedrijf	0	
AOW/pensioen	0	
Anders	0	
Onbekend	2	1
	N = 42	N = 46

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruiksruimte.

Alle cliënten maken gebruik van het ondersteunend voorzieningenaanbod op De Oversteek. 30 van de 47 cliënten maakt gebruik van het spreekuur maatschappelijke dienstverlening. De overigen 17 maken allen gebruik van budgetbeheer. In de groep cliënten die gebruik maakt van budgetbeheer zijn relatief vaker cliënten die geen gebruik maken van de dagopvang, en omgekeerd. Cliënten die wel de dagopvang bezoeken, maken relatief vaker gebruik van de maatschappelijke dienstverlening

Maatschappelijke dienstverlening en budgetbeheer

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

Sociale contacten

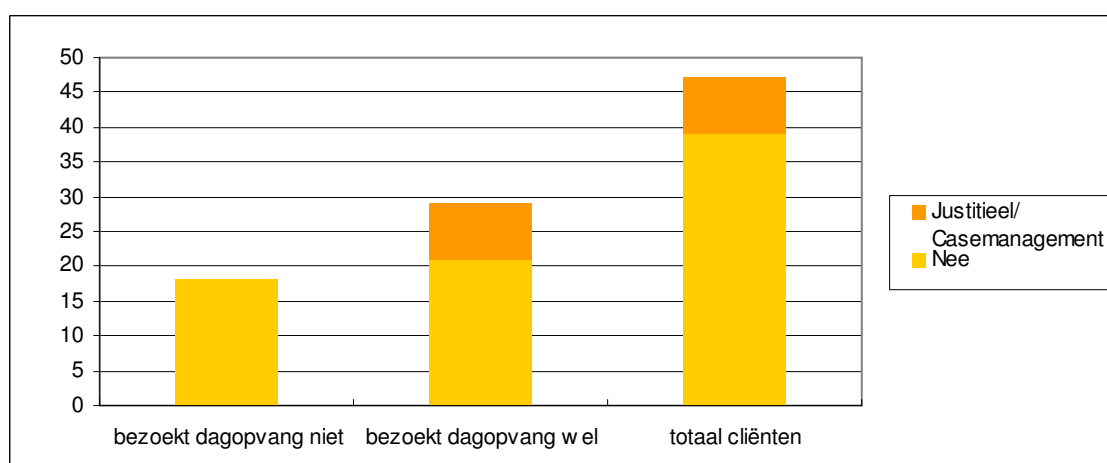
Voor het indelen van de sociale contacten is gebruik gemaakt van de indeling van het Richtlijn Opiatonderhoudsbehandeling (RIOB). In deze indeling is het volgende onderscheid gemaakt:

	2008	2010
Scenemijder: contacten met familie en niet-gebruikende vrienden	2	1
Scenebezoeker: sociale contacten zijn hoofdzakelijk scenecontacten	38	44
Scenebewoner: enkel scenecontacten, gebaseerd op verkrijgen van en gebruiken van middelen	5	1
	N = 45	N = 46

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

4.4. Criminaliteit

Een klein aandeel van de cliënten valt onder justitieel / casemanagement. De cliënten voor wie dit geldt, maken alle gebruik van de dagopvang in De Oversteek. De helft (23) zijn "bekend" bij de politie. Zij hebben in de afgelopen jaren meerdere keren als verdachte, bijv. van winkeldiefstal of overlast, te maken gehad met de politie.

Justitieel/Casemanagement

Bron: Novadic-Kentron, verstrekte gegevens ten behoeve van evaluatierapport gebruikruimte.

4.5. Veiligheid in De Oversteek

Door het huidige beleid van Novadic-Kentron mag er nog maar een beperkte groep in De Oversteek komen. Vergeleken met de start is de groep die nu nog komt in De Oversteek (dagopvang en

gebruiksruimte) veel minder gedifferentieerd qua ernst van de verslaving en de bij behorende problematiek. Dit heeft als gevolg dat er minder mensen zijn die het vermogen hebben de anderen te corrigeren. Ondanks dat er minder mensen zijn is de agressie nog even hoog. Dit betekent dat er nog steeds wordt ingezet op beveiliging.

4.6. Conclusie

Niet alle harddrugsverslaafden die toegang hebben tot de dagopvang en gebruiksruimte in De Oversteek maken hier ook daadwerkelijk gebruik van. Uit het verstrekte gegevensmateriaal blijkt wel, dat het gebruik van de ondersteunende voorzieningen die De Oversteek biedt niet gebonden is aan het bezoek aan de dagopvang en/of de gebruiksruimte. Ook de zeer ernstig harddrugsverslaafde cliënten die geen gebruik maken van de dagopvang, maken wel gebruik van de ondersteunende voorzieningen. In die zin zou het ook mogelijk zijn dat cliënten die in 'gewoon ernstige' mate verslaafd zijn ondersteuning kunnen vinden bij de voorzieningen van De Oversteek.

Alhoewel het in de zorgplansystematiek van belang is dat cliënt en arts het eens worden en dat de cliënt achter het behandelplan staat (het plan tekenen), wil het niet zeggen dat cliënten die het plan niet tekenen niet in de systematiek worden meegenomen. Ook van hen vindt dossiervorming plaats en worden er plannen gemaakt. Als deze cliënten regelmatig op De Oversteek komen kunnen zij meer in de gaten worden gehouden.

Er zijn wel verschillen te vinden tussen de cliënten die naar de dagopvang gaan en cliënten die dat niet doen. Deze verschillen betreffen onder meer de mate waarin melding wordt gemaakt van fysieke klachten, de mate waarin melding wordt gemaakt van psychische klachten, het type ondersteunende voorziening waar men een beroep op doet en de mate waarin wordt deelgenomen aan de zorgplansystematiek. Voor het justitioneel/casemanagement kan worden opgemerkt dat alle cliënten die dit betreft gebruik maken van de dagopvang.

Er zijn geen verschillen geconstateerd in de mate waarin gebruik wordt gemaakt van de arts van Novadic-Kentron ten behoeve van voorgeschreven medicatie. Uiteraard (per definitie) is er geen verschil in de mate waarin een indicatie bestaat voor de gebruiksruimte. Evenmin is het verschil in de woonsituatie aanleiding om vaker gebruik te maken van de dagopvang.